Puolustusministeriö
Försvarsministeriet
Ministry of Defence

Hallituksen esitys sotilasajoneuvolaiksi ja laiksi tieliikennelain muuttamisesta (HE 221/2022)

Puolustusvaliokunta 11.11.2022

Vanhempi hallitussihteeri Kosti Honkanen

Taustaa

- Voimassa olevassa ajoneuvolaissa ei sotilasajoneuvoja koskevia säännöksiä
  - LiVM 19/2020 vp: ”puolustusministeriön on ilman aiheetonta viivytystä ryhdyttävä valmistelemaan uutta lakia sotilasajoneuvoja koskevaksi lainsäädännöksi”
- Puolustusministeriö asetti 16.3.2021 työryhmän lainsäädännön valmistelemiseksi
  - Edustettuna PLM, LVM, Pääesikunta, Traficom
  - Työryhmän työskentely oli sujuvaa ja ratkaisukeskeistä

Soveltamisalasta

Sotilasajoneuvot

Puolustusvoimien muut ajoneuvot

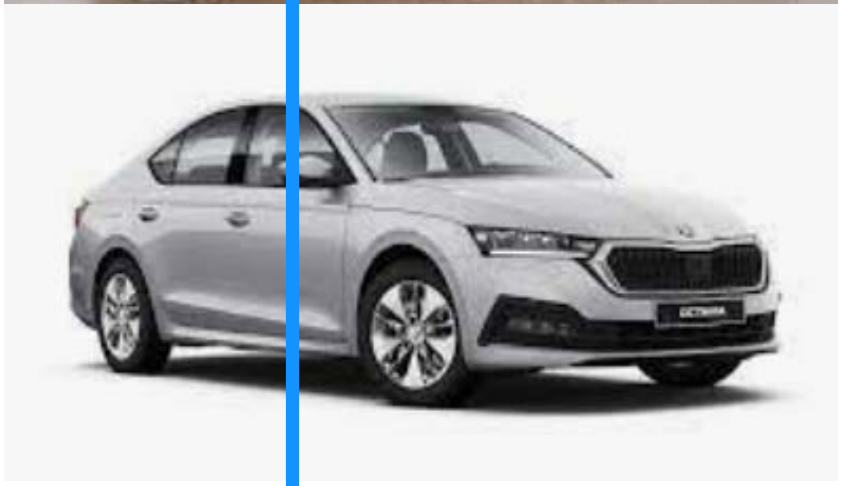

Soveltamisala (1 §)

- 1) sotilasajoneuvojen ja niiden yhdistelmien:
- a) luokituksesta;
- b) rakenteesta, hallintalaitteista, järjestelmistä, komponenteista, erillisistä yksiköistä, osista ja varusteista;
- c) ympäristöominaisuuksista;
- d) hyväksymisestä ja rekisteröinnistä; sekä
- e) katsastuksesta;
- 2) Puolustusvoimien ajoneuvojen käytön valvonnasta sekä niiden kunnon ja rekisteriin merkittyjen tietojen tarkastamisesta;
- 3) vieraan valtion tai kansainvälisen järjestön aluevalvontalain (755/2000) mukaisen luvan perusteella Suomessa olevan kansainvälisen sotilasajoneuvon vaatimusten mukaisuuden toteamisesta ja liikennekelpoisuuden valvonnasta.

Keskeisiä määritelmiä

- *Sotilasajoneuvo* puolustusvoimista annetun lain (551/2007) 2 § :ssä säädettyjen tehtävien suorittamiseen tarkoitettu, valmistettu tai varustettu ajoneuvo, joka on merkitty sotilasajoneuvorekisteriin
- *Kansainvälinen sotilasajoneuvo* aluevalvontalain mukaisen luvan perusteella Suomessa oleva vieraan valtion tai kansainvälisen järjestön ajoneuvo
- *Puolustusvoimien ajoneuvo* sotilasajoneuvo sekä sellainen ajoneuvo, joka merkitty ajoneuvolaissa (82/2021) tarkoitettuun rekisteriin ja joiden omistajaksi tai haltijaksi on merkitty Puolustusvoimat
- Puolustusvoimien katsastukset määritelty erikseen

Viranomaiset puolustushallinnossa

- Ylin ohjaus ja valvonta puolustusministeriössä
  - Lisäksi asetuksenantovaltuuksia ja kansainvälisten sotilasstandardien hyväksyntä
- Pääesikunnan teknillinen tarkastusosasto
  - Käytännön tarkastustoiminta
  - Toiminnan käytännön valvonta
  - Määräystenantovaltuuksia teknisistä seikoista
  - Valvontatarkastukset

Valvonta

- Keskeinen toimija pääesikunnan teknillinen tarkastusosasto
  - Valvoo ennen kaikkea Puolustusvoimien hallintoyksiköissä toimivia ajoneuvotarkastajia
- Aiempaa itsenäisempi ja riippumattomampi rooli edellyttää osaston päällikön nimittämistoimivallan siirtämistä puolustusministeriöön
  - Puolustusvoimista annetun valtioneuvoston asetuksen muuttaminen
- Puolustusministeriö käynnistää selvityksen, pitäisikö puolustushallinnon hallinnonalalle perustaa oma tarkastusvirasto
  - Lisäksi VAK-kuljetukset, räjähteet, sähköturvallisuus

Määräyksenantovaltuudet

- Useita määräyksenantovaltuuksia pääesikunnan teknilliselle tarkastusosastolle
  - Teknisluonteisia seikkoja
  - Vastaavan tasoisia kuin Traficomilla ajoneuvojen osalta
  - Määräykset perustuisivat mahdollisimman pitkälti Traficomin määräyksiin

Esimerkki määräyksenantovaltuuksista

- Puolustusvoimien rekisteröintikatsastus (24 §)
  - Pääesikunnan teknillinen tarkastusosasto antaa tarkemmat määräykset:

    1) Puolustusvoimien rekisteröintikatsastuksen sisällöstä; ja

    2) niistä tyyppihyväksytyistä sotilasajoneuvoista, joita ei tarvitse esittää Puolustusvoimien rekisteröintikatsastukseen

Valvontatarkastus (36 §)

Valvontatarkastus voi sisältää Puolustusvoimien ajoneuvon:

1) kunnon silmämääräisen tarkastuksen ajoneuvon ollessa pysähtyneenä;

2) teknisen kunnon, katsastusten suorittamisen ja muiden säännöstenmukaisuuden osoittavien asiakirjojen tarkastuksen;

3) teknisen kunnon tarkastuksen ja koeajon;

4) kuljettajan, ajajan ja johtajan ajo- ja lepoaikoja koskevien määräysten noudattamista koskevan tarkastuksen;

5) kuljettajan, ajajan ja johtajan ajo-oikeuksien tarkastuksen;

6) kuormauksen tarkastuksen

- Puolustusvoimien ajoneuvoja voidaan pysäyttää yleisellä tiellä
  - Puolustusvoimien ajoneuvojen liikkeet tiedetään
  - Ei saa aiheuttaa tarpeetonta haittaa muulle liikenteelle

Kansainvälinen sotilasajoneuvo

- Ajoneuvon teknisiin vaatimuksiin, vaatimustenmukaisuuden valvontaa koskeviin tarkastuksiin ja ajokieltoon sovelletaan sotilasajoneuvoja koskevia säännöksiä ja määräyksiä, jollei muualla toisin säädetä tai Suomea sitovista kansainvälisistä velvoitteista muuta johdu
- Pääesikunnan teknillinen tarkastusosasto suorittaa vaatimustenmukaisuuden arvioinnin Kansainvälisen sotilasajoneuvon on oltava:

  1) asianmukaisesti katsastettu tai tarkastettu lähettäjävaltiossa;

  2) lähettäjävaltion toimivaltaisen viranomaisen hyväksymä;

  3) turvallinen liikennekäyttöön;

  4) rinnasteinen Suomessa käytössä olevien sotilasajoneuvojen luokitukseen; ja

  5) puolustusministeriön hyväksymien tai Suomea sitovien kansainvälisten tai muiden sotilasstandardien asettamien teknisten vaatimusten mukainen

Tieliikennelaki

- Muutoksia soveltamisalaan sotilasajoneuvolaista ja Puolustusvoimien erikoiskuljetuksista johtuen
- Lisäksi muutoksia Puolustusvoimien henkilösuojaustehtävistä ja sotilastiedustelusta johtuen

Puolustusvoimien vetämä saattue

- Henkilösuojaustehtävä
  - Erityiskoulutuksen saanut turvamies suojaa yleisellä paikalla Puolustusvoimien henkilöstöön kuuluvia, Puolustusvoimien vieraana olevan vieraan valtion sotilasjohtoon kuuluvien tai kansainvälistä järjestöä edustavien erityistä suojelua tarvitsevien henkilöiden turvallisuutta
- Puolustusvoimien on ilmoitettava turvaamistehtävän suorittamisesta ennakolta päällystöön kuuluvalle poliisimiehelle tai poliisin kenttäjohtajalle
- Puolustusvoimien suojattavien henkilöiden kuljettaminen saattaa tapahtua vieraan valtion tai kansainvälisen järjestön omalla kalustolla
  - Arviolta 5-12 kappaletta vuodessa NATO-jäsenyyden myötä

Vaikutukset

- Pääesikunnan teknillisen tarkastusosaston rooli korostuu uusien tehtävien myötä
  - Määräyksenantovaltuudet
  - Tehokkaampi ja itsenäisempi valvonta
  - Osaston päällikön nimitys puolustusministeriölle
- Uusi virka teknilliselle tarkastusosastolle
  - Vaikutukset noin 100 000 € vuodessa
  - Voidaan osoittaa Puolustusvoimien määrärahoista

Lausunnot

- Esitysluonnos lausuntokierroksella 23.6. – 4.8.2022
  - Traficom ja pääesikunta: teknisiä huomioita
  - PLM: ohjaus ja valvonta
  - LVM, OM ja SKAL: ei lausuttavaa
  - SM: valvontatarkastusten järjestäminen
  - Aliupseeriliitto: sotilaspoliiseja voitava käyttää valvontatarkastuksissa
    - Ajoneuvotarkastajien pätevyysvaatimusten kautta
  - Yksityishenkilö: poikkeusolot ja ajoneuvojen otto-oikeus